

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Rebus Iaponicis, Indicis, Et Pervanis Epistolæ
Recentiores**

Hay, John

Antverpiae, 1605

Aloysivs Frois Admodvm R. P. Clavdio Aqvaviva, Præposito Generali
Societatis Iesv.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61204)

AL O Y S I V
 F R O I S A D M O D V M
 R. P. C L A V D I O
 A Q V A V I V A,
 P R E P O S I T O G E N E R A L I
 S O C I E T A T I S I E S V.

DIXIMUS in superiore epistola annu-
 uiter scripsi, vel, vt rectius dicam, obiter
 dicaui, quis fructus hoc anno 95. in hac
 se Christiana fuerit diuina adiuuante
 collectus. Sed quia praeterea in eandem
 num incidit luctuosus & extraordinari-
 fus de trucidatione noui Quabacondo-
 in eadem epistola insinuatum est: quod
 temporalis sit, tamen quia ex eo clarius agnosci poterit
 Christianorum status, & singularis Dei erga illos prouiden-
 dum tantis periculis eos eripit, simulque ob oculos ponit, quod
 tum valeat daemō in homine Ethnico, gentilitatis tenebris
 flagitiis immerso, visum est mihi faciendum, vt exactam
 rei persequeretur historiam & narrationem. In qua illud nota-
 dum est, quoties mentio futura erit Taicosama, intelligetur
 qui superioribus annis se appellauit Quabacondonum. Quod
 enim nomen vna cum dignitate transtulit in nepotem, vt
 scriptum, & suo loco hic reperetur. Itaque nomine Quaba-
 bacondoni in hoc scripto intelligitur no-
 uus, senioris nepos.

DE INITIO ET ORIGINE DISCORDIÆ IN-
TER TAICOSAMAM ET QVABACONDO-
num eius nepotem.

HÆc vna semper fuit cura Taicosamæ, hoc vnum studium, firmare Imperium suum, & Iaponiæ Monarchiam in suæ stirpis propagare posteros. Cùm verò liberis careret, quorum in regnum successione apud posteros perpetuâ sui alere possit memoriam; cogitationes omnes conuertit in eam viam & rationem, qua commodissimè præstare posset, quod tamdiu in animo agitasset, nempe vt tres nepotes, quos ex vno germano fratre habebat, ad summas dignitates eueheret. Itaque primo, quem Imperii successorem designauit, attribuit regna quinque; Secundo tria circum Meacum, tertio duo. Noluit tamen ita esse munificus in suos, quin maiorem sui status partem reseruarit sibi. Vnde, præterquam quòd sit Dominus supremus, cui omnes Iaponiæ Domini obsequi tenentur, retinet etiam sibi tanquam propria quatuordecim aut quindecim alia regna, quorum annuos redditus ipse recipit, nullo alio Domino in ea delegato. Reliquam regnorum partem (nam in tota Iaponia numerantur sexaginta sex regna) variis attribuit, quorum alii fuerant eius aulici, alii duces belli, alii fidi amici, adjecta tamen conditione, vt quotannis tributi loco magnam pecuniæ summam pensitarent. Quos verò Dominos in veteri suo statu vel regno reliquerat, ob eorum potentiam, vel quorum regna non ita facile commutare poterat, eos exactionibus aliisque oneribus sic premebat, vt ægre caput attollere possent, ac vererentur etiam ne omnibus fortunis ab eo exuerentur. Atque hac occasione in consiliis venit indicendi bellum Coraiianis, vt regno illo sub jugum missò, quod dimidia tantum parte Iaponio minus est, illud eis è Iaponia digressis assignaret, & ipse hac arte omnia eorum regna in Iaponia usurparet. Cùm ergo modo supradictores Iaponicas instituisset, opportunumque tempus adesse iudicasset, consilia ista sua diu animo pressa exequendi, patefecit Dominis, se cogitare de bello mouendo Coraiianis, eo siquidem non solum magnam accessionem fore ad eorum fortunas & statum, sed etiam, post relatam ex hoste gloriosam victoriam, famam amplificati Imperii, nomenque eximii eorum roboris in remotissimas quasque orbis partes cum summa laude dimanaturum. Verùm vt animos suorum efficacius

in hanc expeditionem accenderet, antequam copiae confectarentur, voluit Dominum Tensæ, hoc est Iaponiæ monarcham declarare e tribus nepotibus maximū, qui id temporis viginti quintum, nunc autem trigessimū-primū ætatis annum ætate ei que nomen dedit Quabacondoni, (quod est nomen, ut scripsum est, dignitatis) ut indicaret se imperio velle cedere, nemque gubernationem in nepotem transferre, ac omnibus studiosis illius curis depositis priuatam & tranquillam vitam agere: contentum quoque nomine Taicosamæ, quod est proprium Domini Tensæ, quando filio renunciat imperio. Cæterum hæc omnia fictè & in speciem tantum ab eo facta sunt, ut nepoti, post mortem, tanquam capiti, maneret Iaponiæ imperium. Nam idem Taicosama re ipsa semper vitæ pavit omnem potestatem & imperium, nepos vero nihil aliud habuit, quam nomen Quabacondoni. quæquam cum quinque regnis iam dictis, quæ ceu propria sibi vendicabat, quia nominabatur Dominus Tensæ, nihilominus admodum potens esset.

Hoc ergo peracto, collectisque maximis militum copiis, quibus Dominis ad quos minus erat affectus mandauit, ut cum populo suo cognatis & famulis operam locarent Coraiano bello, certiores eos reddens, tanto militum numero, qui erant centorum millium, nullo labore Regnum illud occupari potest. Quod fecit, ut omnes tandem iuberet in eo regno remanere, quos exoptabat e Iaponia abesse, ut eisdem hac arte sua regnum adimeret.

Hæc erant consilia, hæc machinationes Taicosamæ, sed cum prudentiam humanam non parum callidæ & efficaciæ, ut non dubitaret de felici exitu, maximè ut vidit tam brevi tempore maximam regni partem cum vrbe regia, capite regni, suorum Ducum potestatem venisse. Quæquam communi opinione hominum contrarius potius belli exitus timebatur. Fortè fieri potest, ut quod ingenii humani sagacitas committitur erat, ad extollendam & in futura sæcula propagandam famam gloriam, id iustissimo iudicio eius, qui gubernat omnia, ut frequenter in hac inconstantia valle contingit) sit principium & origo certissimæ ruinæ eius & exilii sempiterni. Cuius non leuia habemus indicia & signa. Nam cum milites Taicosama non pauerint toto regno Coraiano tandem potestatem propter maxima præsidia a Rege Chinesium submissa, coacti sunt tandem omnes copias ad procliuem oram maris traductas.

DE MORTE QUABACONDONI. 263

ubi nunc duodecim ferè arcibus continentur, & in dies sententiam de confecta pace expectant. Quam tamen Chineses more suo inibunt, hoc est, vt ipsi permaneant Coraianorum Domini, Japonii verò post tantas Taicosamæ impensas, post dimidiatam copiarum partem bello amissam, ac denique post partem existimationis Domini sui iacturam factam domum reuerterint.

In hoc ipso bello obiit quoque nepos quidam Taicosamæ & rursus alius anno præterito in summo ætatis flore Meaci, qui quoniam in cæca infidelitate sua excessit, a rerum mundanarum, dignitatumque prosperitate, ad mortem æternam & perpetuos inferni cruciatus transit. Deinde postremo mense Augusto ipse Taicosama, sicut infra dicitur, tertium nepotem, quem fecerat Quabacondonum, è medio tolli curauit. Atque ita euersis fractisque columnis, in quas fallaces omnes spes eius inclinatae recumbebant, procliuè est, vt omnia tandem incipiant retro sublapsa referri, ipseque vno temporis momento huius vitæ vsura & vniuersa monarchia exuatur.

Erat hic Quabacondonus ætate iuuenis, natura ingenua & liberali, multis dotibus & donis conspicua, ingenio scilicet acris & solerti, prudentia rara, humanitate singulari, aliisque morum optimorum ornamentis. Oderat quoque execranda quædam flagitia, inter hos gentiles vitata, amabat contra decus omne & honestatem, delectabatur valde consuetudine hominum sapientium & doctrina præstantium, lectioneque librorum Japonicorum quos scripserat. Demonstrabat enim se magnificare res religionis nostræ Christianæ, & palam prædicabat.

Vno tamen insigni naxo notatus erat, cuius tanta erat fortitudo, vt non mediocriter obscuraret, quicquid boni vel pulchri natura in eum contulisset, vel addidisset industria: ex quo non poterat nisi magnum aliquod malum magnaque strages toti impendere Japoniæ, eoque maior, quo existens monarcha potentius efficere poterat, ad quæ patranda eum effrenata animi rabies impulisset. Virium autem erat huiusmodi: Videbatur cum lacte belluinum imbuisse animum, ita ad humanum sanguinem profundendum erat facilis, ac in mactandis hominibus æquo inmanior. Iamque ita consuetudo illa mactandi occalluerat, vt ex summis eius voluptatibus hæc vel præcipua videretur, si miseri homines trucidarentur, & crudeliter dilaniarentur. Quare & in dies stata quadam hora, oblectationis & solatii sui causa, officio carnificisungebatur, in trucidandis

is, qui iudicis sententia morti erant addicti. Et hunc in finem
 ta palatium suum, locum editiorem, rotundum, vndeque ma-
 tum excitavit, arena intus plenum, in cuius medio stabat mo-
 eleganti opere, in quam rei extendebantur eo modo, quo illi
 libuisset, aut etiam in pedes erecti consistebant, ut posset iller
 sua libidine machera dilacerare: voluptateque magna affici-
 tur, quando membratim tanta arte corpus truncabat, ut nera-
 cula potuerit accurariùs lancinari. Alias miseros loco vivendi
 esse voluit, in quos vel telis vel sclopiis collimaret, ut sic è vita
 leret. Nonnunquam, noui Neronis instar, occidit feminas, ut
 poris intima penetralia ac sedem fetus humani inspiceret. In-
 uiter, tam bestialis erat eius feritas, ut etiam Caligula, Domi-
 ni, aliique tyranni, generis humani portenta, illi cecidisse viden-
 tur. Nec vnquam in historiis, quas legi, iuveni, vllum istorum
 fuisse barbarum & immanem, ut manibus propriis humano
 guine terram scedaret, vel qui hoc opere se tantopere oblectat
 vel etiam se iactasset in tam infami exercitio, ac ille fecit: et
 res hæc etiam dedecet hominem in minima dignitate confu-
 tum. Quocirca nec exitus eius alius videtur esse potuisse volu-
 buisse, quam fuit, secundum iustam sententiam eius, qui in
 cio suo nec fallere nec falli potest.

Causa igitur, ob quas primùm ortæ sunt suspiciones fuit
 discordia inter Quabacondonum & Taicosamam, fuere sequen-
 tes: Prima, quia cum adolescens proclamatus esset Dominus Taico-
 sa, adiissetque possessionem Imperii, ut dictum est, ac nihil
 nus eius administratio & gubernatio esset in manu senis, seque-
 batur illa infallibilis consequentia, (regnare enim non sustinetur
 ualem) Quabacondonum non diu æquo animo toleraturum
 iam rationem agendi patris sui, eiusque Consiliarios & amicos
 desiderio amplioris obtinenda potentia in Iapone, ad id
 impulsuros: nec acquieturos, nisi quod vellent, obtinissent.
 Altera causa est, quia durante Coraiano bello, Taicosama
 decreuerat eò amandare Quabacondonum, & iam effectum
 ut ilico se in viam daret. Illud verò maximam discordia causam
 dedit, quod Taicosamæ aliquando verbum illud elapsum
 Regno Coraiano subacto, Quabacondonum ad Chinam ex-
 pugnamdam progressurum; ibique tandem se cum noui Quo-
 bacondoni nomine pro meritum magnitudine eum remu-
 neraturum. Verum non parum id animum iuuenis perturbauit,
 utpote hætenus contentissimi Imperio Iaponico, & ca-
 lidi senis promissis, imò hoc grauius pupugit, quo clariùs pro-

spiciebat manifestissimum esse argumentum, se regno pellendum: ex quo si pedem semel extulerit, non facilem fore deinde reditum. vitam reliquam transactum iri in solo peregrino, in laboribus & periculis, idque exiguo vel nullo fructu, quam alioquin letam & iucundam in Iaponia duxisset. Accedit, quod nemo non vel mediocri prudentia præditus stultitiæ loco habuerit, sine re à manibus elabi certum, quod iam tenebatur, pro incerto, quod promittebatur. Quare non parum grauatè tulit, quod se in hæc expeditionem parare cogerebatur. Et licet profectio ea consecuta non sit ob infelicem belli exitum, tamen ita res ea exacerbavit Quabacondonum, ut nunquam ex animo deponere posset quod patruus in ipsum machinabatur.

Tertia causa, quæ rem totam ad exitum suum perduxit, & concordiam amborum dissoluit, fuit, quod sub hoc tempus natus sit Taicosamæ ex vna coniugum vel concubinarum filius, si modò filius eius fuit, & non alienus; de eo enim à quibusdam dubitatum est. Pro hoc autem filio curauit solenni ritu & carimonia festum diem agi, cum generali totius populi lætitiæ & congratulatione, quemadmodum pro tanti Principis filio fieri congruebat.

Vix autem is editus in lucem fuit, cum Taicosama interuersis omnibus prioribus consiliis, quæ tantopere ei arriserant, aliò machinationes suas conuertit. Voluit enim puerum hunc à Quabacondono adoptari in filium, ea mente, ut paulo post eum compelleret renūtiare & Quabacondoni titulo & imperii possessione. Qui prætextus uti non poterat esse obscurus Quabacondono omnia consideranti, ita summam attulit molestiam & curam: erat enim hoc tempore duobus tribusve auctus filiis, quos, ubi ipse plus satis Monarchiam, quoad licuisset, administrasset, paterni regni hæredes relinquere desiderabat.

Itaque cum multi variique sermones de toto hoc negotio inter homines disceptationesque agerentur, non tantum in aula, sed etiam foris, in dies magis magisque increbrescebat rumor, aut Taicosamam à Quabacondono vel hunc ab illo mactandum.

Hoc loco & statu cum res esset, ex prisca Iaponum consuetudine, Taicosama debuit nouum Quabacondonum celeberrimè quodam ritu & cerimonia inuisere. Est enim in hac gente multis retro sæculis confirmatus mos, ut quando Dominus Tensæ transfert in liberos statum, non modò Domini omnes conferant se visitatum Dominum nouum ut hac visitatione eum recognoscant quasi Dominum suum: verum etiam parens, qui illi imperium

tenet.

renuntiavit: idque fieri debet, ut dixi, publica solennitate & pompa celeberrima. Quare cum Taicosama unum iam perfectissimum hoc est, renuntiasset Imperio, sed modo antè dicto, restabat, eum quoque solenniter inuiseret. Quod ille vehementer optabat, quia à quamplurimis annis talis celebritas instituta non fuerat. (Nam multi superiorum temporum Domini Tensa è medio latati sunt, antequam in alterum transferre possent regnum Imperatorum) atque etiam, quia hæc solennis ceremonia una est illusterrima, famosissimaque, quæ in Iaponia fieri possunt. Atque idcirco quia ipsius cogitationibus admodum erat consentanea, optabat scilicet æternam nominis sui existere memoriam, decrevit etiam excellentissimo, quo ad fieri posset, apparatu peragere. Idem desiderabat ex animo Quabacondonus, videbat enim se & auctoritatem & maiestate ampliori hac ratione in throno Iaponiæ imperatorem collocandum.

Cognita itaque voluntate Taicosamæ Quabacondonus, ceteris hominibus, conuiuiorum exquisitorum regionumque partium dorum peritissimis, negotium dedit, ut brevissimo temporis intervallo materiam necessariam prouiderent in sumptuosissimo conuiuio, ad quod secundum consuetum Iaponiæ morem Taicosama, omnesque alii Domini, qui inuisendi ipsius causa aduocarent, inuitarentur. Quare acciti ex variis partibus mille homines, omnium maximè idonei, ut cum decore mensæ Dominorum ditorum inseruirent. In ea verò loca, quæ abundabant siluis, missa data sunt de instituendis venationibus, quæque ferae vel volucres viuae caperentur, eæ inclusæ caucis mitterentur. Et quoniam Iaponii in huiusmodi conuiujs solent vesci carnibus & piscibus, ordinatum quoque fuit, ut in multis fluminibus fieret piscatio, piscesque capti piscinis includerentur, ut recentes & viui videri possent. Denique mandatum fuit, ut, quicquid præterea ad præstantiam magnificentiam vel conuiuiarum dignitatem requireretur, assidue procuraretur.

Quoniam verò Iaponii solent, dum comedunt, more Turcico sedere humi ordine quodam, alii ex vna parte aulæ, alii ex altera, sic ut quilibet sua mensula ante se cum dapibus deposita utatur, uti consueverunt mensis quadratis, quarum maiores latitudine paululum vnum & dimidium paululum excedunt: eadem quoque paululum minus sunt altitudine. Harum mensurarum diuersa conficiunt genera, aliæ enim sunt altiores, aliæ nobiliores, conueniunt ingenio & conditioni eius, qui in ea pransurus est. Vnde & aliæ sunt ex puro ligno admodum candido & artificiosè elaborato, aliæ ob-

DE MORTE QUABACONDONI. 269

ductæ sunt quadam sandaracha valde polita & excellenti, coloris nigri vel rubei, & iuxta speculi relucenti: aliæ deinde sunt ex ipsa sandaracha confectæ, & more Iaponico auro variè perpolitæ. Ex conuiuiorum magnificentia sumitur harum mēsarum numerus: in ordinariis enim conuiujs cuique conuiuæ prima vice apponuntur ternæ simul, & in qualibet varia fercula inaurata, & modo ipsorum bene apparatus. Sub finem conuiujs adferuntur tres aliæ minores, cum bonis cibis ad bibendum. Ceterum in conuiujs sollemnibus, vt erat hoc Quabacondoni, plures sunt carimonix visitata. Nam initio variæ inferuntur mensæ, & in medio earum nescio quod ferculum, cum patera non admodum alta, sed tamen inaurata, & ingeniosè elaborata, quam vocant ipsi Sacansuchi, qua Quabacondonus vnumquemque Dominorum pro dignitate ad bibendū inuitat. Sublatis his mensis (Iaponii enim in conuiujs vnâ cum ferculis mensas remouët) cuique apponuntur quinquæ aliæ: in fine verò adferuntur minores.

Pro Quabacondoni ergo conuiuio, huiusmodi mensarum tredecim millia confecta sunt, dissimili tamen forma, aliæ pro viris, aliæ pro mulieribus. Quæ mulieres, vt omnis turbationis præscindatur occasio, in loco tam separato prandent, vt à viris ne videri quidem possint.

Hoc toto apparatu tandem facto, cum tempus iam adesset & dies, quo Taicosama solennem hanc visitationem facere debuerat, eques quidam eius intimus eum admonuit, ne iret; verebatur enim, nec sine causa, prodicionem aliquam in illum diem concinnatam: adungebat idem fidelis amicus seriæ admonitioni obseruationes cum adjuratione quadam, hoc efficaciores, quo ex sententia nascebantur affectu, vt importunitate obtineret, quod timore periculi non poterat: sic vt Taicosama mutata animi sententia, profectionem suam in octauum diem prorogârit: quæ res materiam variorum sermonum & suspitionum dedit, quasi ipse infelicem aliquem huius visitationis exitum præsensisset. Ipsam verò Quabacondonum hoc momordit grauius, quo in maiorem eius contumeliam id cedebat, quoque terrorem amplioem iniecit impendentis ipsi ruinæ. Et quia Taicosama eo temporis puncto in hanc sententiam venit, ne visitatum iret, cum iam omnia conuiujs fercula aliæque omnia parata starent: maiorem eorum partem, post tot impensas, necesse fuit erogare & abjicere.

Interea Quabacondonus ita se deinde diligenter purgavit apud suum patrum, tantumque apud illum effecit, vt Taicosama

in animum induxerit, tandem illam visitationem perficere: precebat enim parum honorificum, si promissioni suæ, etiam cum quo periculo, non fecisset satis; abjectique animi argumentum, si non faciendo visitationem declarasset se timere Quabacondonum. Eodem incitabat, imò cogebat, quòd iam omnes Domini inuitati ad celebritatem illam conflaxissent, & reliqua omnia rata essent: ad hæc quòd videret rem in tantam Quabacondonum iniuriam vergere, ut ipse palam & aperta vi se vindicaturus retur. Quocirca studiosè in animo omnia versans; & in euentus futuros sese communiens, palatium Quabacondoni adit, sed modo quo iam iam subjiciemus.

DE POMPA, QVA HÆC VISITATIO INSTAURATA, ET QUOMODO TAICOSAMA RECEPTUS SIT IN ARCEM IURAZU.

TAicosama prædie Visitationis, solenni apparatu in itinere præmisit cõjugem suam, nomine Mandocorosam, tunc agentem Fuscimi, vno ab vrbe Meaco milliario dimidiato, vbi Taicosama nouam condidit urbem, & iam palatia circumcirca totius Japoniæ magnificentissima; præmisit, inquam, nepotem cum nobili & illustri suo comitatu pro dignitate suam miseret. Quod in hunc modum accidit:

Primum omnis aulica turba longissimè, nempe ad tria passuum millia, pulcherrimo ordine præcedebat: quam custodiæ causa præcedebat ingens vis militum, ab armis ita nobiliter instructorum, ut in quouis celeberrimo spectaculo comparere poterint. Secundo loco insequabantur tres arcæ longæ & grandes, elegantissime opere, quibus inclusæ erant Mandocorosam vestes. Hic præcedebant quinquaginta aliæ cistæ, quibus inerat vestes pedilicuarum eius, aliarumque Dominarum comitatum ipsam. Deinde sequebantur quindecim vel sedecim equi, qui ornamentorum suorum splendore omnium in se oculos conuertebant, atque etiam corda, ingentibus suis opibus, quas occultè gustabant. Erant enim auro argentoque ac reliquis ornati donis, quibus ipsa vna cum marito donare Quabacondonum eiusque familiam debebat. Quintum locum tenebant primarii aule Domini, omnesque & singuli inuerti equis, ac stipati suis, quisque aulicis & vasallis torica veste indutis. sexto prodibant lecticæ octo, cuiusmodi in Europa non videntur, humeris deportatæ, quæ suo splendore non minus illustrem equitatum totum reddebant, quam gratum ob

artificium quo erant constructa. Atque in his deferebantur aliquot nobiles feminae. Post has sequebatur lectica, qua inuehebatur Mandocorosama, quae pretio & artificio has alias longius excedebat, quo persona quae illa ferebat dignitate & honore ceteris plus antecellebat. Habebat haec lectica in parte anteriori veluti cacos mille sectionibus artificiosissime implexos, per quos Mandocorosama omnia videbat, ipsa non videbatur; ferebatur autem humeris quorundam anteambulorum, splendide vestitorum. Post haec turba centum eoque amplius lecticarum, eadem forma (quae erant aliarum nobilissimarum Dominarum) & similiter in se omnium obrutus suo ornatu conuertebat, sequebatur. Dehinc visebantur centum quinquaginta feminae, omnes equites splendideque vestitae, vultu subtilissimo velo obtecto, quod ex vertice in faciem delabebatur; caput verò pileolis opertum habebant pretiosissimis, siue artem siue ornatum spectes. Quilibet autem suum habebat comitatum, & simul viros quosdam; quorum quilibet freno duos equos ducebat. Postremo loco reliqui omnes maximo numero sequebantur. Hac igitur splendidissima pompa Mandocorosama ingressa arcem Iurazu, consueta caerimonia cum Quabacondono perfecta, obrulit ei multa dona ex auro, argento, panno damasceno, & alias res nobiles. Quabacondonus autem in vicem eum multo pretiosioribus remunerabatur.

Die insequenti deinde Taicosama è suo palatio, quod non longe aberat à Iurazu, & quò pridie se contulerat, digressus, cum universa nobilitate Iaponiae in viam versus nepotis palatium se dedidit, hoc ordine:

Primo à palatio, ex quo egrediebatur, usque ad Iurazu, curavit in ordinem disponi septingentos milites, qui omnes gladium strictum in manibus tenerent, nec à se mutuo nisi duobus tribusve passibus distarent. Omnes hi erant ex populo Domini Mino, nepotis Nobunangae, cui iure debebatur Imperium; sed ut in Iaponia magna est rerum vicissitudo, effectus est nobilis aulicus eius, qui prius fuerat minister & Capitanus eius aui, & à quo habuit regnum Mino, sicut diximus in litteris annuis, cum ageremus de Meaco. Constituta ergo hac militum custodia, primi omnium prodibant trecenti illustres Domini, cum suae dignitatis insignibus, ac singuli comitatu aulicorum suorum aliorumque subditorum stipati. Hos proximè insequiebantur ceteri Domini, quorum alii arcum, alii enses, alii pugionem, alii alia arma Taicosama praeferebant. Ponè succedebat currus, in quo erat

Taico-

Taicofama, cuius opes ratione auri quod habebat & artibus quod cernebatur in sculptura venustissima, ita capiebat spectantium animos, ut sui compotes non viderentur.

Trahebatur à binis bōbus atri coloris & grandibus; quarum cornua erant inaurata, ipsa verò pannis purpureis aureisque cætero pretioso ornatu operta; res ad aspectum non solum magna, sed etiam iucundissima. Vtebatur autem bōbus, non quod desissent illi equi, ad tam solennem apparatus idonei, cui alioquin milleni huic pompæ adhiberentur; sed ut hoc ritu declararet, quod inuiolabiles esse debeant prisca Japōnorum consuetudines & mores: quibus præcipitur, ut in similibus pompis (quæ proprie sunt familiae Dairi, veri antiquissimi que horum regnorum Domini) Dominus Tensæ, curru triumphali, sicut Taicosama, trahebatur. Erat quoque hic currus circumdatus multis honorariis adolescentulis, aliisque nobilibus iuuenibus; qui pedites maiorem reverentia & honoris causa erga Domini sui maiestatem procedebant.

Cum ergo Taicosama cum tanto apparatu urbem Meacensium transiret, ecce tibi ex altera plateæ parte apparent multi Domini equites, qui è Quabacondoni digressi palatio obviam procedebant Taicosamæ, eoque cōspecto omnes ex equis descendebant, sicut fecerant quoque omnes è familia Taicosamæ, qui ipsum processerant, ordinèque utrinque dispositi, viam parantur curru transitoris. Paulo post aderat & Quabacondonus in alio curru, qui pretio splendoreque non multum cedebat curru patris. Hi insequabantur Cunghi, Domini ex stirpe & prosapia Dairi, quoque suo corporis cultu, comitante aula. Uterque currus Taicosamæ & Quabacondoni obviam sibi facti sunt in platea prima. Sed antequam omnino alter alteri jungeretur, uterque factis mutuo à se mutuo intervallo substitit. Interim Quabacondonus imperabat Dairo & Præregi Meacensi, ut ex sua parte irent obviam Taicosamam, & consuetas salutationes præstarent. Curru Taicosama duos alios amandabat, quorum alter eorum erat Quabacondonus Christianus Nobunange gener, unusque è maximis Japōniæ Principibus: alter erat Dominus Tangi maritus Domini Donnæ Gratia, ut reciperent ex sua parte Dominos à Quabacondono ad se missos: sic prorsus ut istorum omnium thesauri concurrerent in spatio illo, quod medium inter Quabacondonum & Taicosamam intercedebat. Legatione acceptata, Taicosama retro currus suos obuerterunt, & proximi ei genibus manibusque humi defixis clara voce lingua Japōnica dixere: Quabacu vocat

senesciu banizi, quod sonat lingua nostra: Ait Quabacondonus, ut profectio Vestre Cellitudinis ad domum suam sit pro mille hominibus, & decem millibus seculorum; ac si nos modo nostro diceremus: Fiat cum felicitate multorum, eorumque prosperiorum annorum. Ad que verba senex intra curum respondit voce admodum gravi & fastuosa: Sachge icatei icarei, id est, dicite illi, ut porro progrediatur, & ego proxime sequar. Hac prima caeremonia finita, rursum Domini illi inscenderunt suos equos, & eodem ordine, quo venerant, comitantes Quabacondonum reuerterunt in Iurazu; Taicosama similiter cum suis omnibus Dominis idem iter prosequatur. Qui, quoniam erant à viribus illustres: & viri Principes, eodemque ordine, singuli suis aulicis stipati, ut Taicosama iacebant, magnum ornamentum & splendorem huic celebritati attulerunt. Ac tantus horum Dominorum aliorumque numerus fuit, ut à matutino tempore vsque ad secundam pomeridianam continenter transirent. Cui vero à Taicosama commissa est precipua cura totius huius pompæ & apparatus instituti, fuit Genefoin Gubernator, vel potius Prorex Meacensis, vnus ex Taicosamæ intimis, apud quem non parum promouet res nostras, tantoque affectu, atque si de suis ageret.

Taicosama cum peruenisset ad arcem Iurazu, de curru non descendens, ingressus est palatij arcem, & delatus ad locum sibi destinatum, descendit, magnoque honore & caeremonia à Dominis introductus est in arcem, vbi consueti ritus sunt repetiti, in quorum sine regia omnia dona in sua presentia prolata secundum Iaponia morem Quabacondono obtulit; qui ea sibi carissima esse ob dignitatem & pretium non obscure demonstrauit, ac multo magis propter fauorem, quem illi patrius hoc ritu derulit; merito omnibus aliis rebus anteferendum. Quæ circa ut grati animi aliquid erga eum testimonium vicissim relinqueret, eiusque beneuolentiam corroboraret magis, qui per oratorem inuenerat unquam habitum cupidus erat huiusmodi munerum, conatus est illum munificentia & humanitate vincere. Itaque Taicosama longè pretiosiora & pretiosiora dona obtulit, quam ab ipso accepisset. Apparatus pompæque omnis trium dierum, quibus Taicosama in Iurazu permansit, conuitia, ludii, aliæque recreationes in concentu musico, comediis, & aliis exercitiis, totalesque fuere, ut si referantur, omnem fidem superatura videantur: ut merito homines arctis conueniat cum rebus in ea peractis. Iurazu enim aliud non est, nisi omnium voluptatum coniunctio. Verum versutus senex, & conscientia stimulatus, cum vacuus metu non esset, ob contumeliam

liam antè nepoti illatam, ne tandem hæ delicix & blandimenta funesto aliquo exitu terminarentur, & tutiore loco sue res esse imperavit pluribus in partibus arcis Giurazu homines integre fidei disponi: simulque curavit, ut Quabacondonus in aliud partium diuerteret, eo quòd in tanta vicinia parum effici possent. Postea ad leniendum placandumque nepotis animum excogitavit extraordinarium remedium, ut nimirum cum eo colloqueretur astuta vulpis instar, mille insolitis blanditiis mellitissimisque verbis illi persuaderet, se intimè ipsum amare, & licet lingua non potestis exprimeret, nec etiam posset exprimere, sui affectus in ipsius vehementiam, tamen facta ipsa longè verius & luculentius testimonium præbere, quàm altè pectori suo semper infixus fuerat, quòd cum inter omnes nepotes in successorem suam elegisset, idcirco in ipso, velut in vnico suæ senectutis baculo, se spem suam collocasse, ab eoque tanquam columna solidissima gloriam totius generis sui pendere.

Quamobrem occasione huius solennitatis, quæ singulis annis illi opportunitatem sermonis huiusmodi cum nepote celebrandi offerebat, Taicosama illico rem aggressus est, ei in diebus cum se mutuò, ut pater filium, complecti debeant, turpissima macula aspersum iri vtriusque existimationem, si vel minima dissensio inter ipsos exorta esset. Verùm quamuis Taicosama iuuenem ad concordiam impelleret, nobilitas tamen, ipsique aulae ceteros, sibi persuadere non poterant, (tanta erat iniuriæ grauitas & offensio, quam Quabacondonus in Taicosamam antè demonstrarat) ipsum, contra communem Iaponix morem, a cædendo trui in hac celebritate abstenturum. Atque ideo omnes rebus prospiciebant, & in adibus suis custodes constituebant, ne extra prouiso oborta aliqua mutatione regni è medio tollerentur. Quæ res omnibus ita certa erat, ut si vel minimus excitatus fortè strepitus, existimarèt quæri ad eandem Taicosamam. Vnde vna trium illarum noctium publica per urbem fama volabat Taicosamam esse occisum. Cui famæ causam præbuit nocturnæ translatio in locum laxiorem theatri, in quo agenda erat comædia. Cum enim esset ingens illius machina, opus erat, & hominibus multis, & multis accensis facibus, ad illud transferendum. Quia autem, ut fieri solet, translatio illa facta est cum multis obfusisque clamoribus, agitationeque varia tædarum: qui foris erant & longè audiebant & videbant, in suspensionem venerunt cædendo factam esse: sic prorsus, ut multis horis, magnaque parte noctis Meaci non exiguum esset ea de re inter homines murmur, donec

orta luce animaduenterunt se halucinatos. videbant enim sine
perturbatione lætitiã publicã continuari.

Triduo in his deliciis consumpto, Taicosama cum omni com-
mitatu suo inuitatus est ad aliud conuiuium, à Fidandono sum-
morum Iaponiæ Dominorum vno, genere, fortitudine, aliisque
dotibus illustrissimo instructum, sumptibus immensis, & quale in
tales conuiuas, taliq̃e tempori gaudij & lætitiæ plenissimo, cõ-
petebat. Nam in auro tantum, quo scutellæ & fercula obducta
fuerunt, illi solum conuiuii seruitura, impensa facta est mille
quadringentorum scutatorum. Licet multi illustres Domini mis-
sis præclaris ad Fidandonum muneribus nonnihil impensas has
imminuerunt. Lex enim est in his regnis nobilis cuiusdam huma-
nitatis & ciuilitatis, vt, quando Dominus aliquis illustris conui-
uii excipit Dominum Tensæ, omnes alij Domini æquẽ illustres
ad eum magni pretij munera mittunt: sic vt in hoc epulãm Fi-
dãdoni, vnus illi muneris loco miserit quatuor millia aureorum.

Qua de causa tolerabiles videri poterant sumptus, si de conuiuii
tantum instruendo agatur: at quoniam sæpius dona, eaq̃e maxi-
ma, pariter offerenda erant Taicosamæ, in immensum sumptus
excescebant. Mos siquidem receptus est, dum illustris persona ad
conuiuium inuitatur, vt est Dominus Tensæ, noties illi propina-
ri potum, ac quoties patera offertur, simul offerri donum pro po-
tu vini illi porrecto. Fidandonus igitur prima vice obtulit Taico-
samæ quater mille & quingentos aureos, in totidem auri frustis.
altera, magnam vim ferici; tertia, multos pannos damascenos; re-
liquis alia non absimilia, sic vt dona omnia, nouem illis vicibus
oblata, valorem decem millium scutatorum longè excesserint.
Verum ô momentaneum & fallax huius vitæ gaudium, tantæ mi-
seriæ principium! Dum Fidandonus cogitat, se inter tot fauores,
applausus, & festas conuiuarum voces ad culmen felicitatis con-
scendisse, ecce mox importuna mors illi eripit vitam, suiq̃e stulti-
terris conscium reddidit, dum risum doloribus, publicam læti-
tiam acerbo miscet planctu, idque paucis post Taicosamæ in Fus-
cimo reditum diebus.

In Fidandoni ædibus Taicosama vnum tantum diem hæserat,
licet aulici eius in tertium vsque diem in summa lætitiã & volu-
ptate ibi commorati sint. Inde autem digressus, sequenti die cõ-
tulit se in domum Gierazo, octo regnorum Domini, vt cum eo
pranderet, vbi neque minore honore, nec inferiore pōpa, quàm
aliis duobus factum erat, exceptus est. Qui eodem modo, post
discessum Taicosamæ in Fuscimo, eius aulam in tertium vsque
diem,

diem, uti fecerat Fidandonus, secum detinuit.

Fuscimum reuersus Taicosama, ab eo tantopere amarum, & sedem figere constituerat; cum nescio quid agi debuerit, ipse magnam capiebat voluptatem, ut maiori spectatorum applausu res tota perageretur, curauit Fuscimum euocari Quabacondonum, rogauitque ut partem aliquam illius actionis sustineret. Iet. non abnuit conditionem: personamque suam cum tanta laude & approbatione omnium sustinuit, ut arrogantissimus se impatiens laudum, quibus adolescens ab omnibus in celum reuebatur, tantum non miserè occultis inuidiæ moribus confunderetur. Suspiciabatur enim palmam in hoc spectaculo dari neque eumque sibi anteferri: nam nonnunquam & ipse se ingereret tripudia, & saltatum, sed motu corporis tam incompotito & incondito, ut decrepitem & delirum senem exprimeret.

At callidè dissimulans sibi molesta esse nepotis præconia, ipso momento, Gofonio filio Nobunagæ, qui in hoc exercituum nere non cedebat Quabacondono, mandauit ut ipse quoque tantu industriam suam probaret, nempe ut hac ratione laudem potis imminueret, si ex æquo aliquis cum eo uenustate gestu certaret. Verùm callidus adolescens paruit quidem mandato Taicosamæ, sed data opera multos inter saltandum errores commisit, ut primas partes, quod modestia ab eo postulabat, relinquere. Quabacondono: senique ita placuere errores ab adolescente commissi, ut nulla interposita mora, donarit illum sex millibus sacrorum, & remotis arbitris cum eo collocutus, nullum finem facerem enumerandis beneficiis, quæ a patre eius Nobunanga acceptisset: ac ideo se vehementer dolere, quod nimia seueritate cum ipso actum esset mittendo cum exultatum in extremas lapsum partes. licet id factum non esset, ut prorsus suis exueretur regibus, sed meliora illi attribuerentur: cuius rei plenam fidem faceret yberrimæ suæ ex oculis defluentes lachrymæ. Sed non erat in hac vice cum homine inepto & fatuo: probè enim norat sensum eius astus, & lachrymas illas non esse Crocodili lacrymas, quæ ab oculis ex simulationis arcano essent extortæ: iam enim tantum animum statu suo fuerat spoliatus, & in exteras regiones actus: cumque eum ad aulam reuocasset, ne verbo quidem inciderat, se uelle eum regnis suis restituere, tantum abest, ut uoluerat augere melioribus.

Occasione autem huius solennitatis & pompa, uisum est Quabacondono secundò inuitare patrum suum, ad uisenda ingentia & sumptuosa palatia, quæ Fuscimi, eius amore adductus, exornauerat.

set. Nec minoribus, quam primum Meaci, impensis, hoc conuiuium secundū apparari iussit. Non ausus fuit Taicosama palam recusare, sed promittendo in dies se postero die affuturum, rem tam longè prorogauit, vt tandem Quabacondoni conatus in nihilum reciderit. Quæ res cor eius ita exasperauit, odioque acerbissimo in patrum accendit, vt mœstissimus & ex melancholia quasi ager reuenter in Iurazu, vbi (vel ad leniendam doloris acerbiteriam, vel vt exercitatione corporis promptior redderetur, ad perficiendum facinus animo destinatum) nulla alia re se oblectabar, quam spectandis certaminibus palestrarum, digladiationibus, & sagittariis in scopum collimantibus, aliisque exercitationibus ad artes bellicas spectantibus: ac in dies ferocior & crudelior in hominibus trucidandis reddebarur.

QVA OCCASIONE TAICOSAMA IN NECEM
QUABACONDONI CONSPIRARIT.

QUABACONDONVS videns se in altum quoddam difficultatum pelagus proiectum, (is ferè omnis ambitionis humanæ fructus est) primarios quosque Dominos in partes suas allicere conabatur. Cumque arbitraretur, ad id commodè extraque omnem suspicionis aleam præstandum, sibi sufficere dignitatem nouam, possessionemque Imperij, etiã interposito fœdere, illos sibi deuinciendos putauit. Itaque cuidam Domino sibi fido, nomine Scirabingo, commisit, vt ab illustrissimis quibusque aulae Dominis nomine suo postularet, vt cum iure iurando Chami facto sanctè spõderent, scriptoque etiã, quod æquum erat, manu propria testarentur, se fideles Domino suo futuros, paratosque ad præstanda sincerè officia sua in iis, quæ ipse imperasset: talem enim esse modum vnum fidelitatis, amoris, & considerationis à Iaponiis vsurpari solitum.

Scirabingus igitur mandato Domini sui facturus satis, primò conuenit quendam nouum regnorum Dominum, dictum Achiomar: sed is ab omni ratione alienum putauit, iuramentum fidelitatis exigere ab eo, qui nulla suspitione laboraret, nec vlla re grauis & onerosus fuisset: respondit ergo, quoniam non videret causam vllam postulari, sibi videri, nec præstandam esse fidem, quæ exigeretur. Hoc responso dato, Achiomar rem retulit ad Taicosamam, petito consilio, quid facto opus foret. Ille autem consuluit, vt præstaret iuramentum à Quabacondono postulatum. Omnia tandem supradicta scripta, quæ collecta sunt, depo-

sita sunt in manum vetulæ degentis in Quabacondoni palatium. Unde nonnulli coniciebant, non alia de causa id factum, quæ ut Dominorum amicitia & favor foueretur, secundum consuetudinem Japoniæ, & non quòd aliquid machinaretur in partem, si enim id in animo propositum habuisset, maiorem rationem habiturum fuisse iuramentorum, nec à se tot aulicos aliosque homines dimissurum, ac tam paucos præsidarios milites retenturum, si tamen non ita instituisset res suas, ut occultiora manerent animo inclusa consilia.

Dum Quabacondonus in Iurazu his curis distineretur, ecce Taicosama mox iubet eum venire ad se, habere se, quod cum eo loquatur. Purgauit se tunc Quabacondonus, responditque vehementer se affligi humore melancholico, itaque non posse veniæ hac vice. Hoc responso accepto, post diurnam deliberationem Taicosama decreuit per quinque Dominos, quos in aula sua habebat sibi maximè deuinctos, iterum legationem ad eum instituire, quinque capitibus comprehensam, quos & adiurauit, ut præ se Quabacondono exponerent, quicquid ipsis commisisset, ac inde responsum nepotis fideliter referrent.

Primum caput erat, se non posse vel capere vel conciliare duo, Quabacondonum agrum esse à melancholia, ut ille aiebat, & eodem tempore certaminibus, & luctis, aliisque exercitationibus bellicis interesse. Alterum erat, rem esse ignominiosissimam, & dignitate Quabacondoni indignissimam, tam barbaram, ut faciebat, contaminare manus suas suorum pauperum subditorum sanguine. Tertium, quòd quoties domo pedem efferret, tantum esset armatorum hominum stipatus comitatu, ut populum redderet suspectum, & in se nouitate exempli concitaret. Quartum, quòd dignum erat consideratione, fuit, quòd ordinarium seiporum præsidium, quo continenter erat munitus, mille capitibus adauerit. Quintum & postremum, quòd præ omnibus precebat nouum & inusitatum, quòd iuramentum fidelitatis & considerationis Dominorum omnium scripto sibi consignari uoluerit.

Hæc erant capita, ad quæ Quabacondono sua culpa erat respondendum: ad finem autem adiunxerat Taicosama, ut sine dilatione & absolute ac clare responderet, an aliquid contra se haberet. Nec hoc contentus, submisit occultè anum quandam secretissimam (cuius opera plurimùm utebatur, plusque fidei, quàm omnis aliæ femine, apud eum habebat) ad Quabacondoni pilatum, ut eadem ab sui similibus mulieribus expiscaretur, quis sermo de tota

re esset: norat enim quàm parum salis soleant suis adhibere colloquiis, & quàm parum sint arcanorum ipsis commissorum tenaces.

Quabaccondonus autem respōdit ad omnia & singula capita, quod illi videbatur. Ad quartum caput respondit, apparatus illum non alia de causa factū, quā propter patrum suum: cū enim iam grandævus sit & confecta planè ætate, veritum se fuisse, ne in Tēsa aliqua exurgeret turbatio, eo quòd senes à iuuenibus parum & æstimari & timeri soleant: vel quia secūdum fatalem naturæ cursum morti sint proximi, & ideo injurias illatas vlcisci diu non queant, vel quia per ætatem aut naturalis calor defectum à natura sint timidi, vel etiam aliis de causis. Itaq; ad reprimendum timorem, opportunum sibi visum remedium, semper esse paratum, ut si rebellio aliqua fortè excitaretur, arma ad eam extinguendam faciliùs citiusq; suppetere. Ad quem verò alium attinet, inquietabat Quabaccondonus, hunc apparatus facere, nisi ad me nepotem: Hac responsione callidus senex non contentus, misit certum hominem, qui Quabaccondono renunciaret, si legitima illa & vera causa foret, quam prætexeret, eam iurejurando manu sua firmato roboraret. Curavit Quabaccondonus iusturandum scribi, & ad illum mitti. Scripto lecto Taicosama, verbis aliisque signis indicans sibi factum satis, & scriptū suis demonstrans, elata voce dixit: Videte hīc mei nepotis purgationē & defensionem. O quot fraudibus scatet mundus! quomodo fieri potuit inter filium tantopere dilectum & patrem tam amabilem rem tam indignam incidere? O venenatas linguas, quavis præacuta novacula acutiores, quis in posterum tibi fidem præstabit? Infelix conditio quorundam Principum, quorum aula talibus basiliscis plene sunt. Quanto melius foret, acutarum spinarum fasce obturari eorum aures, quàm locum dare audiendis istis portentis. Iam tandem animaduerto, quàm verum sit, à gre aures præbendas calumniis, multo verò minùs illis fidem habendam. His aliisque similibus verbis Taicosama nunc hunc nunc illum, conuersus nunc in hanc partem nunc illam, alloquebatur, signis externis declarans, se animo admodum inquietum & ex rei indignitate turbatum: quare identidem repetebat, carissimi nepotis sui consilia alia non fuisse, quàm quæ religione iureiurandi confirmasset.

Ceterum totum hoc non erat aliud, quàm ex mera simulatione cuniculum cuniculo adolescentis opponere: Taicosama enim videns se destitutum præsidio, velut is, qui renunciaret

Imperio: contra verò, nepotem magna vi militum communitur hoc genere stratagematum tempus exerahebat, donec copiam variis Iaponia partibus euocata adessent. Ac denique tanta annosa vulpes dolos obtexit interit suos, vt exterius magis inter se amicitiam ambo colerent, primariique Domini de felici exitu ambobus plurimum gratularentur. Immo vt vacuam omni suspitione redderet nepotem, curaque expertem, puerum paulo aptè sibi natum Taicosama illi obtulit in filium adoptatum vt post biennium eum faceret Quabacondonum cum reddidit eum millium aureorum. Atque hæc omnia ei persuasit, vt omni perturbationis ansam adiuuaret subditis. Has condiciones solum accepit Quabacondonus, sed etiam tanquam insignis natus beneficio amplas ei gratias egit, recepitque se præstiturum quicquid Cels. sua mandasset.

Dum hæc, perinde vt diximus, aguntur, Vozaca nuntius attulit ad Taicosamam, Dominos illos, quos secretissime euocauerat, cum suis militibus aduenisse, eademque celeritate, quæ regnis suis discessissent, tendere Fuscimum versus. Cum enim senex ille videret res suas esse in tuto, nec opus esse amplius apud nepotem, ilico nouis mandata dedit ad illum, idque in hoc ferre sententiam: Aduola Fuscimum nulla interiecta mora, precis tantum honorariis pueris stipatus, redditurus facti tui rationem iam enim certò mihi constat, quas prodiciones in me machinatus. Si Fuscimum venire nolis, contere te ad arcem Gioioso, in qua regit pater tuus. At si neutrum præstiteris, ne dubita, te celeriter meritis pœnas tanta inobedientiæ luiturum, exemplòque aliorum futurum, ne in similem incidant contumaciam Iurazu quoque ma & igni consumptum è medio tollā, ne vlla facti tui apud posteros exstet memoria.

Hoc patris mandato tam crudo ad Quabacondonum delatum animaduertens miser, sed serò, se destitutum viribus ad rebellandum necessariis, se in viam cum paucis seruulis (nec enim tutius sanius occurrebat consilium) Fuscimum versus dedit: sed magis mox militum Taicosamæ numero obsessus, aliisque præsidis, quæ per viam ex Iurazu Fuscimum vergentem variis locis, ne vllus prætereret fugæ locus, disposita erant. Res vniuersa vrbi Meacensibus inopinatio visa & admirabilior, quo certius sibi persuaserat omnem discordiam inter illos extinctam fuisse.

Pernepit Fuscimum Quabacondonus in meridie, & non progressus ad palatium suum, in priuati cuiusdam Domini adibus, que ad vesperam comoratus est. Quo tempore Taicosama, ei per

gerum hominem mādavit, vt nulla interposita purgatione duobus tantum comitantibus honorariis pueris conferret se ad monasterium Coianum, quod in regno Chinocuno in altissimorum montium vertice cōstructum exstabat, & erat receptaculum exulum & relegatorum. Discessit ergo repente Quabacondonus, adiunctis speculatoribus patrii, qui obseruarent, num contra mandatum aliqui eum comitarentur. Pernoctauit autem in loco tribus leucis à Fuscimo disuncto.

Cognito Quabacondoni discessu, Sacandonus Proregis Meacensis filius, octodecim annorum adolescens, Taicosamæ imprimis carus, & hoc anno sacro Baptismo tinctus, quoniā hominem impense amabat, eques eum est infecutus. Sed Taicosamæ exploratores perspicue illi indicarunt, quam ob causam ipsi vias obseruarent, obsecraruntq; tanquā amicum, vt referret pedē, ne ex Taicosamæ gratia excideret. Respondit Sacandonus; An non succutendum est Domino meo tam illustri, vt est Dominus Tense, num opera neganda amico tam singulari, & ab omnibus prorsus deserto? nunc tempus est syncerum erga eum amorem demonstrandi. Cumque illi rursus instarent, ne progrediretur, datis equo calcariis cum his verbis eos dimisit: Apagete, non patiuntur equitum leges, vt, impendente licet periculo, Domino suo debitum negent subsidium & seruiturium. Peruenit ergo tandem ad Quabacondonum, & quæ potuit caritatis humanitatisq; officia illi detulit. Noluit tamen Quabacondonus illum longius se comitari, imò coëgit ea ipsa nocte, cum consobрино suo Leone iuuenese, decim annorum, hoc quoque anno baptizato, Meacum repetere.

Exploratores, metu Taicosamæ, candidè quicquid de Sacandonu euenerat, ei renunciarunt: sed ille nō solū ob amorē, quo iuuenem complectebatur, sed etiam ratione Patrii, cuius opera multū utebatur, dissimulauit; vel, vt rectius dicā, diuinæ providentiæ nutu, qua hi Christiani in hoc facto recti & protecti fuisse videtur, vt periculū omne euaderēt, accidit, vt & Taicosamæ ob causas antè relatas oculos concluderit, & Quabacondonus eos ad reditum impulerit; forsā enim si longius progressi fuissent, eandem offensionem cum Quabacondono incurrisent.

Verū vt redeamus ad historiam, Quabacondonus nocte illa, qua hæsit in Tamamizu, (id enim erat loco nomen, quò digressus Fuscimō peruenerat) more Iaponico vnā cum comitibus se rasit, hoc est, capillorum floccum retro ab occipite pendentium vnā cum barba abscidit, nomine suo immutato in nomen Doi, quod

significat, itinere vel ratione me liberabo.

Postero die manè abiit Coiam à Bonzio quodam, nomine Mocusico, viro magnæ autoritatis & monasterii Coiani præfectus ductus. In itinere multos offendit è suis ministris nobilibus qui ne viderentur aduersari edicto Taicosamæ, & quia Coiam vique disposita erant militum præsidia, simulato habitu, pauperum, alii operariorum, alio modo alii, cum præstolabantur eum que transeuntem verbis salutare non possent, lacrymis detestantem, quo corda eorum transfurberabatur, ob acerbissimi sermonis minicatum, testabantur, & cum corpore abeuntem insequi nequerent, intimis su spiritibus comitabantur.

Peruenit tandem tridui itinere Quabacondonus Coiam in pido lassus, & difficultate itineris debilitatus, in quo, postquam Tamamizu egressus est, ne vnum quidem hominem, quod mirandum est, reperit, qui vel minimum officium illi deferret, vel illi humanitatem exhiberet. Receptus in domum, quam illi assignarant Bonzii, cœnare debuit, non velut Dominus Tensæ, & mirare, non vt Quabacondonus, sed vt miser exul & captivus, enim erat ibi aut illa pretiosorum ciborum varietas, cui insisterat; nec cetera delicia, quæ recrearent palatum; sed parvus victus, qui vix ad famem pellendam sufficiebat. Non aderant molles lecti, stragulis operiti sericis aureisque, quibus fessos refocileret artus, sed exigua culcitra, quæ vix ipsum comitesque capere poterat. Aberant à cubiculis nobilia illa, quæ habuerat in Iurazu, tapete omnia contra erant vilissima & abjectissima. Sic prorsus, vniquenti nocte opus fuerit omnes decem, tot enim erant commensales in septem exigua cubicula distribuere, ipseque Quabacondonus gemitu dolore obrutus in hæc verba illacrymans eruperit: Adhuc vesterna die vos ministros meos donabam regnis & statibus, nunc autem, ah infelicem fortunâ, vix locus mihi relictus est, vt vel tantum spiritum afflictum reficiam.

Iam verò multo calamitosiorem Quabacondoni statum videbant milites eius custodes, per quos, ex Taicosamæ mandatis, omnis aditus interclusus erat, litteris, nuntiis, & omnium hominum colloquiis. Vnde Mocusicus ille Bonzius videns rem tantum arcto loco esse, confugit ad inane auxilium idolorum, neque & inusitatis ritibus adhibitis, vt Quabacondoni negotia prosperum sortirentur exitum, & idcirco chartam quandam omnibus offerrebat, cui subscriberent. Cùm autem peruenisset ad Michalem Viceregis Meacensis nepotem, & Quabacondoni aulicum, qui iussu Taicosamæ comitatus erat Dominum suum, & hoc anno

Christi

Christo nomen dederat, is noluit cum aliis subscribere, sed audacter respondit, nulla ratione se hoc erratum admitturum, pro-
bè se nosse, quicquid ipse faceret, esse incantationem, eo-
que minorem ad hominem liberandum vim habere, quo
idolum, à quo auxilium expectabatur, stupidius erat eo, pro
quo postulabatur.

QVOMODO TANDEM TRUCIDATVS SIT
QVABACONDONVS.

Cum in dies augeterent Quabacondoniarumna, angu-
stia, molestissimaque cogitationes, quæ cum grauissimè
excrucebant ob recentem memoriam imperii sui, poten-
tia, voluptatum, illecebrarum deliciarumque maximarum, qui-
bus paulo antè fruebatur. consuetudinis quoque dulcissimæ, quã
habebat cum dilectis suis filiis: nec æquo animo tam repentinam
tamque acerbam mutationem sustinere posset, cogitare cœpit,
de fine huic calamitati imponendo, hoc est, sibi ipsi manus violen-
tas inferre. Has cogitationes cum mente versare etiam Socii
notarunt, ex pallore vultus, ex aspectu oculorum turbato & for-
midabili, ex deambulatione nunc lenta nunc concitata, ex aliis
signis. Quare omnes omnem lapidem mouebant, vt eum ab
hac tam stulta voluntate deducerent, alii injecta spe, Taicosama
non posse tandem obliuisci se esse patrum; alii esse non
paruam insipientiam, in tam iuuenili ætate immatura morte om-
nem spem præscindere; alii denique in viam reuocare eum cona-
bantur mentione magnanimitatis principis propriæ, quæ hoc
amplius eminere debeat in principe rebus parum prospere fluen-
tibus, quo plus animi exemplo suis adderet ad omnes casus ad-
uersus infracto animo perferendos.

Reddidit hic casus Dominum Michaëlem admodum ancipi-
tem & perplexum; cum enim omnes socii prorsus se compararent
ad mortem, videbat se sine summo dedecore & ignominia, se-
cundum Iaponiorum morè, in vita permanere non posse; si verò
se ipse vnà cum reliquis enecaret, cernebat se, cum summa condi-
toris sui offensione, animæ simul & vitæ æternæ iacturam factu-
rum. Itaque cum decreuisset præstare se hominem Christianum,
Diuinumque oculum reuereri, omnia arma sua vni famulorum
tradidit, vt omnem sibi occasionem tale facinus designandi adi-
meret.

Triduo post mandatum à Taicosama allatum est, quinque è
comiti-

comitibus Quabacondoni confestim debere ad suos patres
 degētes Fuscimi, reuerti: quorum primus erat Dominus Mich
 Omnes vna voce responderunt, se suæ Celsitud. magnas pro
 to fauore agere gratias, sed quoniam iam vitam suam obruti
 Quabacondono, se non posse sine infamia eum deserere. Qu
 cū Quabacondonus tunc ipse præsens audisset, manibus
 lum sublatis, cœpit omnes obsecrare, si cara eis esset ipsius
 quamprimum Coia discederent, & mandato patris sui obtem
 darent, hanc vnā superesse viam placandi Taicosamæ, si in
 nibus ei obtemperetur. Coacti ergo ad reditum contra volun
 tem, tanta celeritate totum emensi sunt inter, vt quod triduo
 currendum erat, vno die absoluerint: cumque arbitrarentur
 gratum Quabacondono ea re facturos, vitamque eius imper
 turos, nihil minus impetrarunt, sed potius necem eius acci
 rarunt.

Quinto-decimo enim die septimæ lunæ anni ipsorum, qui
 spondet nostro mensis Augusti, Coiam allatum est Taicosamæ
 mandatum, vt Quabacondonus omnesque eius socii ventres
 ipsi diffunderent. Antequam verò Moeusicus tam duram senten
 tiam (ille enim erat, qui illam attulit ad Quabacondonum) im
 mulgaret, Bonzium quendam nomine Biuscirtum trigentesimo
 sextum ætatis annum agentem moneri curauit, vt inde se pro
 peret, & sic neci eximeretur. Quod fecit ductus amore seculi
 istius vetulæ, quæ supra diximus Taicosamæ imprimis caram
 se. Biuscirtus enim erat huius vetulæ nepos. Sed Biuscirtus
 rum ei dedit responsum, se non cogitare de vlla Taicosamæ
 denda ob donatam sibi vitæ gratia; quare illico abiret, tali
 nullum esse apud se locum; cū enim nec genere sit nobilis,
 rerum scientia clarus (erat autem legendi imperitus) tamen Qu
 bacondonus se mensæ suæ conuiuam adhibuisset, non posse
 vnquam maiorem contingere honorem, quàm si potius cum
 occumberet, quàm in vita sub inimici sui vmbra superesset. At
 hac obstinatione animi retentus mansit Coia, vt Quabacondo
 mortem cum nobili sua societate redderet illustriorem. Qu
 videtur arcano diuinæ sapientiæ consilio, ad castigandam vetulæ
 illam Bonzii amicitiam, permissum: nec enim rationi dissentanea
 est, illam quæ neci Quabacondoni procurandæ auxiliares manus
 præbuerat, iam nepotis sanguine licet inuitam punitam fuisse
 profus, vt si Quabacondoni familia peracerbum Domini
 casum deplorauit, vetula illa ob nepotis amentiam non admo
 dum riserit.

Cognita autem extrema & irrevocabili Taicosamæ sententia, infelices illi omnes se ad mortem compararunt. Et primus quidē omnium in se defaicientium fuit famulus honorarius annorum nouendecim, qui duriore animo quàm ferro ventrem sibi disse- cuit, huic adhuc palpitanti Quabacondonus, post magnum ho- norem ei delatum, machæra caput resecurit, & in loco sublimi de- fixit. Idem fecit secundo octodecim annorum adolescenti: & ter- tio, qui decimum-seximum agebat. Quarto autē, qui erat Biuscit- tus, ne excrucietur se diutius, in disseccando ventre occupato, mox caput à corpore abstulit. Quintus esse voluit Quabacondonus, qui dum barbaris manibus, iam ad feritatem assuefactis, se ipse dilaniaret, eques quidam ea ipsa machæra, (ô iustissimum Dei ju- dicium) qua Quabacondonus immanissimas hominum strages ediderat, obruncato capite, vno momento tantas sanguinis ef- fusiones vindicauit. Sextus fuit dictus eques, qui vt reliquos æta- te antebat, erat enim natus annos quatuor supra triginta, ita po- tēremus in se deseuiit. Finita hac miserabili tragœdia, confestim aduolârunt Bonzii, vt eodem in loco corpora eorum concrema- rent: qua re non obscura signa dederunt, eorundem infaustas a- nimas iam tum sempiternis inferni flammis conflagrare cœ- pisse.

Functo huius exitus nuncio Fuscimum perlato, mox Taico- sama, fera illa implacabilis, quæ cruore humano semel degusta- to, ferocior furiosiorque in dies reddita est, ad extinguendam ar- dentissimam sitim effundendi sanguinis omnium eorum, qui Quabacondoni partes secuti fuissent, quos iam capitali prose- quebatur odio, scelus scelere cumulans, mandauit, tres primarios Dominos è Quabacondoni familia, qui in varia se receperant monasteria, è medio tolli. Quorum vnus, quoties Quabacondo- nus supradictam carnificinam exercebat, præsens aderat, atque etiam rem omni dedecore & execratione plenam collaudârat. In- ter eosdem fuit & Scirabingus. Neque hîc se continuit insana Taicosamæ rabies, sed tam longè progressa est, vt nutritorē quē- dam suum eidem calamitati inuoluerit, quem nihil iuuat, quod bellandi arte omnes superaret Iaponios, quod potentissimus to- tius Tensæ, quod aliquot millionibus auri abundaret. Sed nec profuit, quod verè diuinârit de morte sua: saepe enim amicissimo suo Quabacondono affirmavit, se aliquando vita pro ipso priuā- dum. Habebat is filium sedecim annorum, maximæ expectatio- nis, sic vt patri simillimus videretur aliquando futurus. Hic in Fuscimo degens, occultè scripsit ad patrem, agentem in Saicoru, epistolam,

epistolam, sed æquo tardiùs, qua commonefecit eum, de sententia mortis à Taicosama in ipsum lata: & addidit, ne propter nimio angeretur, citò se eum, si occidat, in alteram vitam inditurum. Deinde adferri ad se iussit arcam plenam ensibus, electi opere fabrefactis, vnoque latus accinxit, donec nunciatus morte Patris allatus esset. Fuscimum autem venienti Taicosam indicari iussit, etiam si filius esset Chimuræ, (hoc enim erat non Patri) tamen quia innoxius esset, libere posse eum domi servare. Audax iuuenis verbis quidem omni humanitate plenas, gratias Taicosamæ ob donatam sibi vitam gratiam egit, sed addidit, eum officio suo minimè facere satis, quandoquidem iniuriam patris sui necem non posset non oblata opportunitate vlciscerique confestim inde digressus, & Meaci fanum quoddam ingressus, ante idolum Fotoco ventrem sibi infeliciter dissecans animam efflauit. Verùm vt ne semen quidem vllum ex genere superesset, curauit Taicosama & matrem iuuenis in delubro Amidæ adduci, & capite truncari.

DE ALIIS CRVDELITATIS EXEMPLIS

TAICOSAMA MEACI EDITIS.

V IDEBATVR Taicosamæ tum immanitas, tum furor dignatio, ad culmen omnis feritatis hactenus peruenisse. Verùm eousque effrenata & plusquam satanica ebulliens, qua conabatur radicibus euellere, quicquid ad Quabacondonum pertinisset, processit, vt omnis tyrannidis terminos excederet. Molitus enim est è medio tollere (quod nouum & inauditum erat inter Iaponicæ Principes) eorundem iam occisorum mulieres, liberos. Ac vt maiori cum infamia iniustissimum supplicium institueretur, imperauit vt publicè, postquam circumpositæ per vias vrbs Meacensis circumductæ essent, quod inominosissimum est, in loco à suppliciis reorum infamissimum tractarentur.

Inter omnes ergo Dominas, aliasque nobiles feminas, quæ Quabacondonus in arce sua habuerat, partim conjuges, partim earum pedissequas, iussit triginta quatuor primarias singulæ morte multari. Ex iis tamen tres Christianæ pedisseque singulari Dei prouidentia neci sunt exemptæ. Nam Genosoin Vicaria Meacensis, conscius innocentia illarum, ardensque desiderio ripiendi illas à sententia mortis iniuste in eas lata, tantùm effecit apud Taicosamã, de tota re eum verè informãdo, vt vitâ illis imperari

Cum ergo luctuosus ille dies aduenisset, quo iniquum Taicosamē manatam exequendam erat, curribus inuectæ, in omniū hominum conspectum prodire tringenta & vna Domina & femina nobiles, cum filiis duobus & filia Quabacondoni, (omnes tres erant tantum quatuor aut quinque annorum). Quam miserabile huius infaustæ societatis spectaculum fuerit, quis facile æstimare potest. Verè nihil ibi audiebatur aliud, nisi suspiria, quæ non dico homines, sed saxa ad misericordiam mouere poterant: nisi gemitus, qui intima spectantium viscera transuerberabant: nisi ciularus, qui ferrum etiam ipsum, non solum pectus humanum, emollirent: nisi lamentabiles singultus, qui omnes ad deplorandum tam acerbum casum impellebat. Nonnullæ deinde sic metu obstupefactæ sunt, vt compotes sui non viderentur, & cogitatione præcurrentes mortem, speciem mortuarum potius, quam viuentium præbebant. Cæterum nihil æquè calamitatem hanc miserabilem reddebat, ac contueri tres illos filiolos, ex nutricum suarum humeris pendentes, (quas securi refugii loco, ignati quò tenderent, amplexierant) ad eandem carnificinam trahi. Quæ res hoc omni lacrymarum fonte amplius plangenda venit, quò sententia in illos lata ipsa crudelitate crudior apparerebat: omnem siquidem feritatem excedit, non modò ab omni culpa innoxios enecare, sed multo magis animaduerrere in eos, qui per teneram ætatem culpam nullam committere possunt. Hoc ergo erat spectaculum, quod Meaci videbatur, cum nobilitas tam illustris & ætas tam florida ad lanienam abduceretur. Taceo lacrymas, ploratus, lamenta, cognatorum, ancillarum, & aliorum, qui ponè comitabantur, vel longè sequebantur. Omitto item complorationes muliebres in viis, per quas hæc funeris pompa ducebatur. Breuiter, nullus locus Meaci, nullus angulus, à Mœrore & lacrymis vacuus erat obstupescentiū, quomodo repente à tanta felicitate tam nobiles homines in tantas ærumnas delapsi essent.

Denique cum currus ad locum destinatum peruenissent, ecce tibi prodeuntem carnificem manu Quabacondoni caput gestantem, vt eius aspectu terrorem doloremque propria morte maiorem illis incuteret, cuius in præsentia barbara quadam feritate primo iugulati sunt tres filioli, deinde mulieres omnes ordine ex curru detractæ, capiti Quabacondoni reuerentia prius exhibitæ, à carnifice sunt obruncatæ.

Corpora omnia abiecta sunt in fossam mandato Taicosamæ factam, cui inædificari iussit tumbam cum templo, apposita hæc

hac inscriptione: Templum bestiarum vel proditorum.

Iam verò quis non crederet tanta sanguinis profusione exturatum fuisse quamvis crudelissimam tigridem? quis non strage cuiusvis ferocissimæ belluæ insatiabilem famem existimaret expletam? & tamen hic Taicosamæ vefania non conquiescit. Iterum mandatum dedit, ut vnus trium ante nominatorum minorum, qui post Quabaco adonum trucidati sunt, conjunctis tribus filiis occideretur. Verùm vidua cognito impio Taicosamæ decreto, antequam filii in currum traherentur agendi in cruce loco supplicii consueto, maluit eos suis domi jugulare manibus quibus vna erat filia duodennis, filii verò bini ætate iuniores. per quos, ipsa denique pugione in pectus adacto, mortua quoque concidit. Fuere nihilominus capita eorum in loco supplicii affixa.

Tandem cum nullus amplius superesset, in quem posset latere, caninam rabiem suam conuertit in arcem Quabaco adonum quam ipse maximis impensis magnificentissimè ante ædificatam eamque funditus euerti voluit, vna cum vrbe, qua vndique circumdabatur, nec aliud ferè, quam nobilissimorum Dominorum palatium numero ferè trecenta, continebat. Et iam nulla habitatio sine sue damni, sine sumptuum, omnia hæc palatia transferentur in vicinum, quò etiam omne aurum cæterasque Quabaco adonum transtulit.

Scribitur Meaco, Taicosamam ob superiorum dierum afflictiones & angores, quos perpessus est, esse quasi impotentem sub tectorum vexillis, quæ huc illucque à vento impelluntur, in tranquilliora, ac denique a maligno quasi spiritu agitari.

Atque hæc fuit tandem istius tragediæ catastrophe, eo infelicior, quo omnes isti grauiore irreparabilioreque damno, vtpote Baptisini expertes, & veræ fidei ignari, felicitate non modo temporalis, sed etiam æternæ misere exciderunt. Ex laponia, Martii Octobri, anno c10. 10. xcv.